

Základná charakteristika okresu Lučenec

- je jedným z 13 okresných miest Banskobystrického kraja
- je kultúrnym, hospodárskym strediskom Novohradu a prirodzeným geografickým centrom južnej časti stredného Slovenska
- Na západe, severe a východe susedí so 4 okresmi Banskobystrického kraja (Veľký Krtíš, Detva, Poltár a Rimavská Sobota)
- južná hranica okresu je zároveň štátnou hranicou s Maďarskou republikou
- územie okresu Lučenec sa rozkladá na ploche 771 km²
- má viac ako 73 tisíc obyvateľov
- hustota zaľudnania v okrese je 95 obyvateľov/ km².

Fyzicko-geografická charakteristiky okresu Lučenec

- jadro okresu leží v Lučenskej kotline
- územie sa na severe dvíha do Revúckej vrchoviny a okraja Stolických a Veporských vrchov, ktoré sú súčasťou Slovenského rudohoria, a do Ostrôžkov. Na juhovýchode zasahuje do Cerovej vrchoviny, ktorá tvorí aj prirodzenú hranicu s Maďarskou republikou.
- územím preteká rieka Ipeľ, v povodí ktorej sa nachádza najúrodnejšia pôda a vhodné podmienky pre rozvoj agroturistiky a vidieckeho turizmu

Sídlná štruktúra okresu Lučenec

- v okrese Lučenec je 55 obcí, z toho dve mestá: Lučenec a Fiľakovo
- mestu Lučenec pripadá 25. miesto v ľudnatosti Slovenska
- Fiľakovo sa počtom obyvateľov zaraďuje na 75. miesto na Slovensku
- najväčšími vidieckymi obcami sú Divín a Lovinobaňa s počtom obyvateľov nad 2000

Doprava

- Lučenec vznikol na križovatke starých strategických a obchodných ciest
- hlavnú os mesta tvorí cesta z juhu smerom na Rimavskú Sobotu s odbočkou na Zvolen a Modrý Kameň
- mesto je situované na križovatke hlavných cestných a železničných trás spájajúcich Bratislavu s Košicami a Waršavu s Budapešťou
- väzbou na Hatvan je mesto napojené na európsku diaľničnú sieť
- na území okresu sú hraničné priechody do Maďarska, a to v Šiatorskej Bukovinke cestný a vo Fiľakove železničný
- severne od Lučenca v Bolkovciach je letisko, vzdialené 5 km od mesta pre športové účely
- najbližšie letisko medzinárodného významu je v 150 km vzdialenej Budapešti
- Lučenec je od Banskej Bystrice vzdialený 80 km, od Bratislavy 257 km
- rozvoj dopravnej štruktúry v okrese Lučenec a v jeho okolí na slovenskej strane je orientovaný prioritne v smere západ – východ
- v budúcnosti sa predpokladá s vybudovaním rýchlostnej komunikácie v trase medzinárodného ťahu E571 (Brno - Trenčín - Zvolen - Rimavská Sobota - Košice)

Pozemné komunikácie

Tab.: Dĺžka dopravných ciest v km a hustota cestnej siete.

	SR	Banskobystrický kraj	Okres Lučenec	Okres Bratislava II
Diaľnice km	316,19	0,00	0,00	9,92
Rýchlostné cesty km	77,98	29,60	0,00	0,00
Cesty I. Triedy km	3263,30	568,70	82,80	19,90
Cesty II. Triedy km	3729,00	718,40	37,90	8,70
Cesty III. Triedy km	10393,90	1850,10	216,35	3,10
Spolu	17786,54	3166,80	339,97	42,10
Hustota cestnej siete km/km ²	0,363	0,335	0,412	0,455
Hustota cestnej siete km/1 ob.	3,306	4,783	4,638	0,389

Prameň: www.ssc.sk

Okres Lučenec v porovnaní so Slovenskou republikou a okresom Bratislava II, nemá vybudované diaľnice a rýchlostne cesty. V okrese Lučenec jednoznačne prevládajú cesty III. Triedy

Železnice

- v okrese Lučenec sa nachádza železničná sieť, ktorá je napojená na južný železničný ťah Bratislava - Zvolen - Lučenec - Jesenské - Košice, s možnosťou napojenia do Maďarska (Fiľakovo – Salgótarján)
- v časovom horizonte 10 rokov sa uvažuje s elektrifikáciou tejto trate a zároveň sa predpokladá modernizácia v železničnej doprave
- takto vytváraná dopravná os neobsluhuje juhovýchodnú časť okresu Veľký Krtíš

Tab.: Dĺžka železničných tratí v km.

	Km
Lučenec-Zvolen	54
Lučenec-Halič	8
Lučenec-Kalonda-Nógrádszakál	26
Salgotarján-Fiľakovo-Lučenec	35

- dopravná infraštruktúra v okrese Lučenec je na priemernej úrovni s možnosťou budúceho dobudovania rýchlostnej cestnej komunikácie, ktorá by umožnila dopravné spojenie so systémom diaľnic Slovenska
- spomedzi okolitých okresných miest má Lučenec najlepšie dopravné spojenie so Zvolenom
- medzi nevýhody okresu Lučenec patrí letecká doprava, keďže v okrese sa nenachádzajú letiská pre verejnú medzinárodnú a nadregionálnu dopravu. Na území okresu sa nachádza jediné letisko len na športové účely. Najbližšie slovenské letisko s medzinárodným významom sa nachádza v Košiciach.
- najlepšie železničné spojenie má okres so Zvolenom s dĺžkou 54 km
- pre okres je charakteristické dobré železničné napojenie s Maďarskou republikou: železničný priechod Fiľakovo
- v okrese nie je možnosť vodného dopravného spojenia

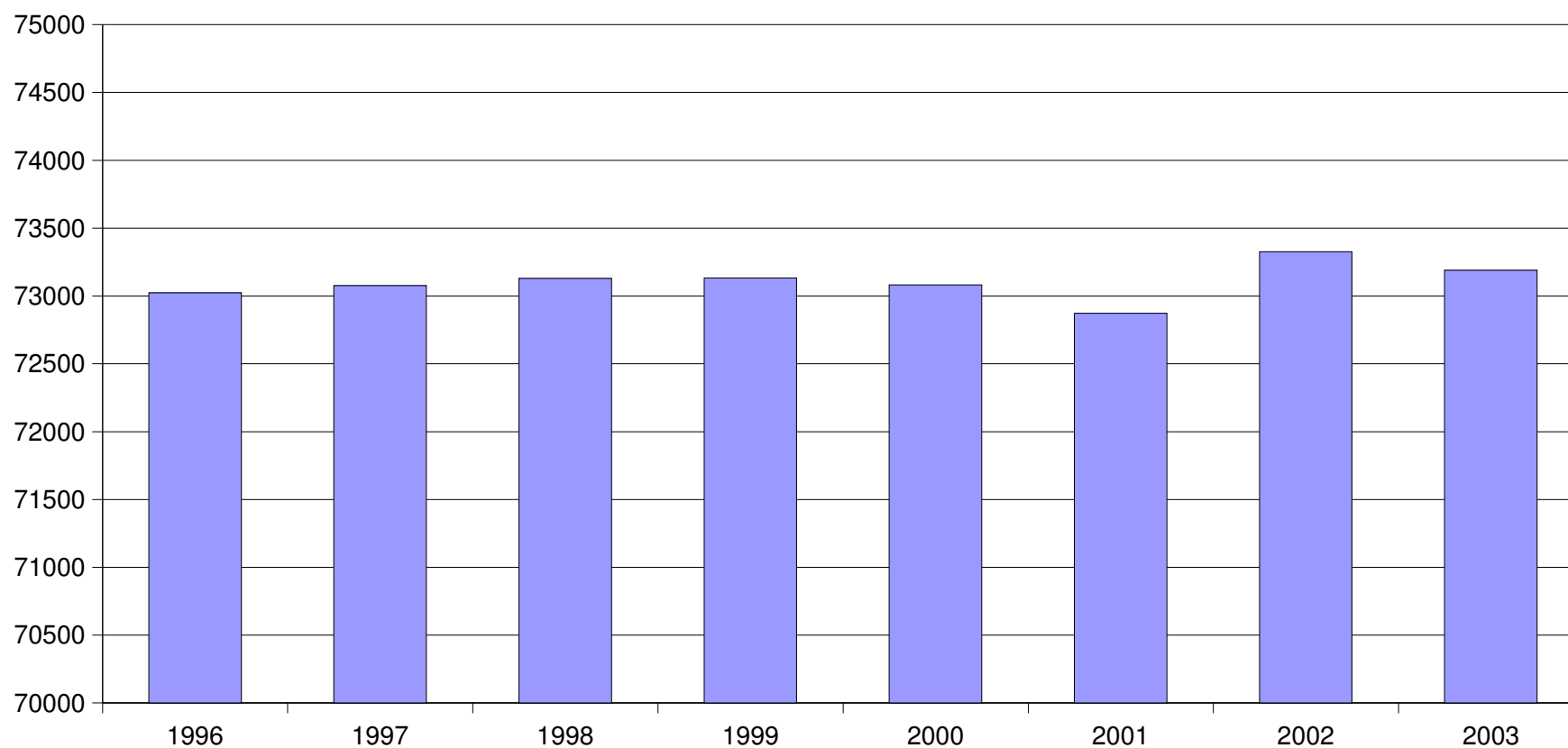
Obyvateľstvo

- podľa počtu obyvateľov patrí okres Lučenec medzi stredne veľké okresy Slovenska
- má len o 6000 obyvateľov viac ako priemerne veľký okres
- hustota zaľudnenia je o niečo málo nižšia, ako celoslovenský priemer - okres Lučenec je pomerne rovnomerne osídlený
- percentuálny podiel obyvateľstva žijúceho v okresnom meste tvorí 39,7% obyvateľov

Vývoj počtu obyvateľov

- za posledných 150 rokov sa počet obyvateľov vynačuje miernym pravidelným nárastom
- výrazný nárast počtu obyvateľov zaznamenal okres Lučenec v roku 1921
- ďalší nárast zaznamenáva okres v roku 1991 na 72 946 obyvateľov
- od tohto roku v okrese Lučenec sledujeme len veľmi mierny nárast obyvateľov
- táto situácia sa zmenila v roku 2000 a 2001, kedy sledujeme mierny pokles obyvateľov
- nepravidelný trend nevýrazných výkyvov v počte obyvateľov sledujeme aj v rokoch 2002 a 2003

Vývoj počtu obyvateľov okresu Lučenec

Veková štruktúra obyvateľstva okresu Lučenec

Tab.. Vývoj produktivity obyvateľstva okresu Lučenec od roku 1996-2003:

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Predproduktívny vek	14766	14384	14016	13597	13239	-	12898	12323
Produktívny vek	43640	44019	44449	44895	45236	-	45440	45989
Poproduktívny vek	14618	14674	14664	14641	14606	-	14540	14877

Tab.: Vývoj percentuálneho podielu produktivity obyvateľov okresu Lučenec:

	2000	2001	2002	2003
Predproduktívny vek	18,12	-	17,7	16,84
Produktívny vek	59,19	-	62,35	62,84
Poproduktívny vek	19,99	-	20,48	20,33

- od roku 1996 v okrese Lučenec sledujeme mierny pokles obyvateľov v predproduktívnom veku (0-14 rokov)
- v roku 1996 tvorilo predproduktívne obyvateľstvo 14 766 osôb, táto hodnota postupne klesala na hodnotu 12 323 v roku 2003
- produktívne obyvateľstvo malo v skúmanom vývojovom období stúpajúcu tendenciu
- absolútny nárast obyvateľstva v produktívnom veku, bol z 43 640 (rok 1996) na 45 989 v roku 2003. Čo je spôsobené vekovou štruktúrou obyvateľstva - predproduktívne obyvateľstvo sa dostáva do produktívneho veku.
- poproduktívne obyvateľstvo zaznamenalo mierny nárast, čo súvisí s celoslovenskou tendenciou zvyšovania počtu obyvateľov v poproduktívnom veku

Veková štruktúra v roku 2003

Tab.: Percentuálny podiel produktivity obyvateľstva v roku 2003.

2003	Predproduktívny vek(%)	Produktívny vek(%)	Poproduktívny vek(%)
SR	18	64	19
Banskobystrický kraj	17	64	19
Okres Lučenec	17	63	20
Okres Bratislava II	14	61	25

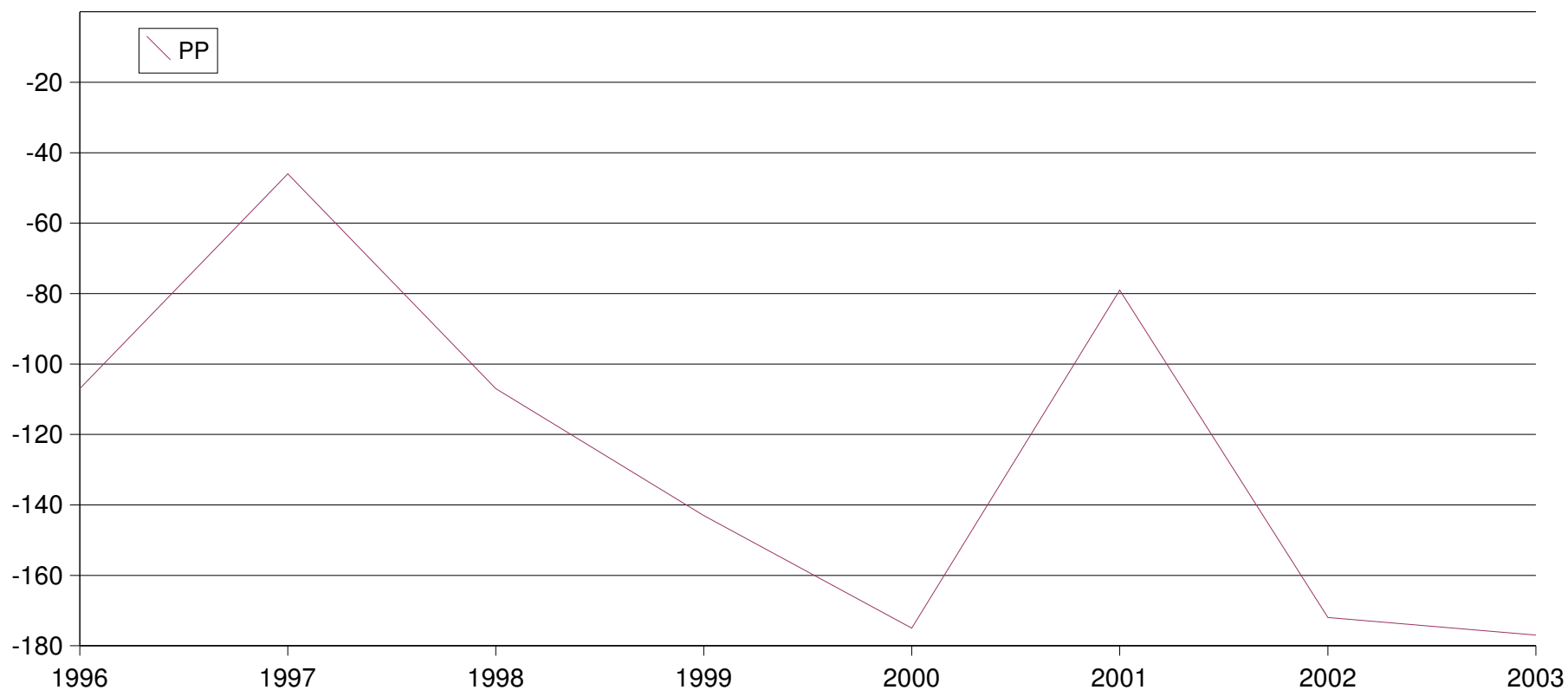
- veková štruktúra obyvateľstva okresu Lučenec je približne rovnaká s celoslovenskou vekovou štruktúrou obyvateľstva
- odlišné hodnoty od celoslovenského priemeru vykazuje okres Bratislava II, ktorého percentuálny podiel predproduktívneho obyvateľstva je výrazne nižší
- okres Lučenec má teda väčší podiel obyvateľstva vo vekovej kategórii 0-14 ako Bratislava II
- okres Lučenec má nižší podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva v porovnaní s celoslovenskými hodnotami. Rozdiel tvorí 1 % produktívneho obyvateľstva
- naopak okres Lučenec má vyššie hodnoty ekonomicky aktívneho obyvateľstva ako Bratislava II.

Prirodzený pohyb obyvateľstva okresu Lučenec

Tab.: Prirodzený prírastok obyvateľov okresu Lučenec od roku 1996-2003.

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
PP	-107	-46	-107	-143	-175	-79	-172	-177

Prirodzený prírastok obyvateľov okresu Lučenec

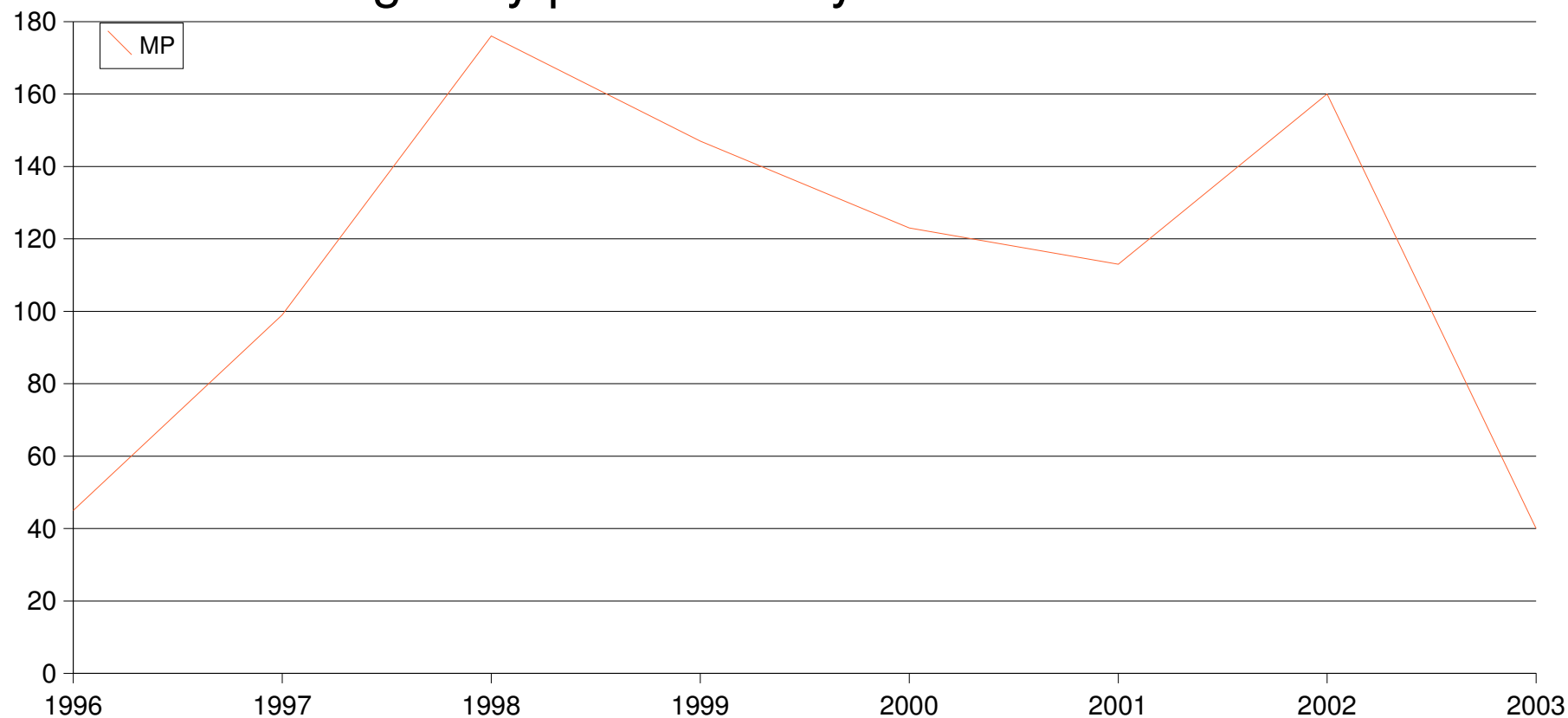

Migračný pohyb obyvateľstva okresu Lučenec

Tab.: Migračný prírastok obyvateľov okresu Lučenec od roku 1996-2003.

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
MP	45	99	176	147	123	113	160	40

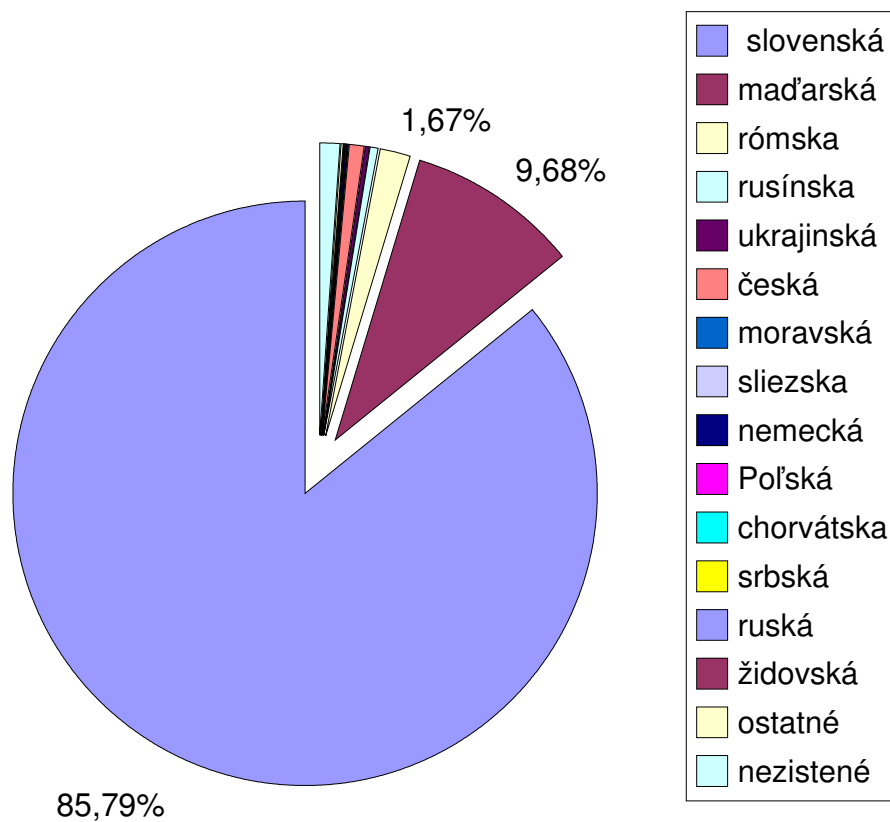
Migračný prírastok obyvateľov okrese Lučenec

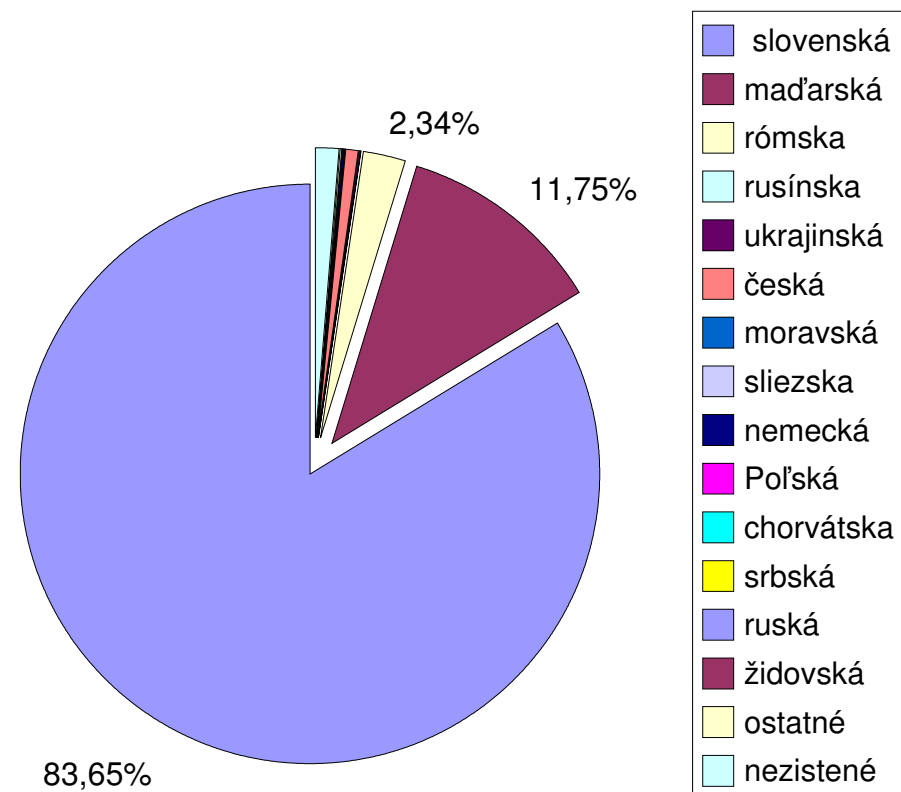
Národnostná štruktúra

- na všetkých sledovaných regionálnych úrovniach jednoznačne prevláda slovenská národnosť
- okres Lučenec má výrazne vyšší percentuálny podiel obyvateľstva maďarskej národnosti až 27,56% ako okres Bratislava II – 5,62% aj ako Slovenská republika 9,68%
- vysoký percentuálny podiel rómskej národnosti v okrese Lučenec v porovnaní so Slovenskom a s okresom Bratislava II. Zatiaľ čo v Bratislave II tento podiel tvorí 0,11%, v okrese Lučenec dosahuje hodnotu až 2,82% čo prevyšuje celoslovenský priemer. Táto skutočnosť môže vplývať na vyššiu nezamestnanosť v regióne.

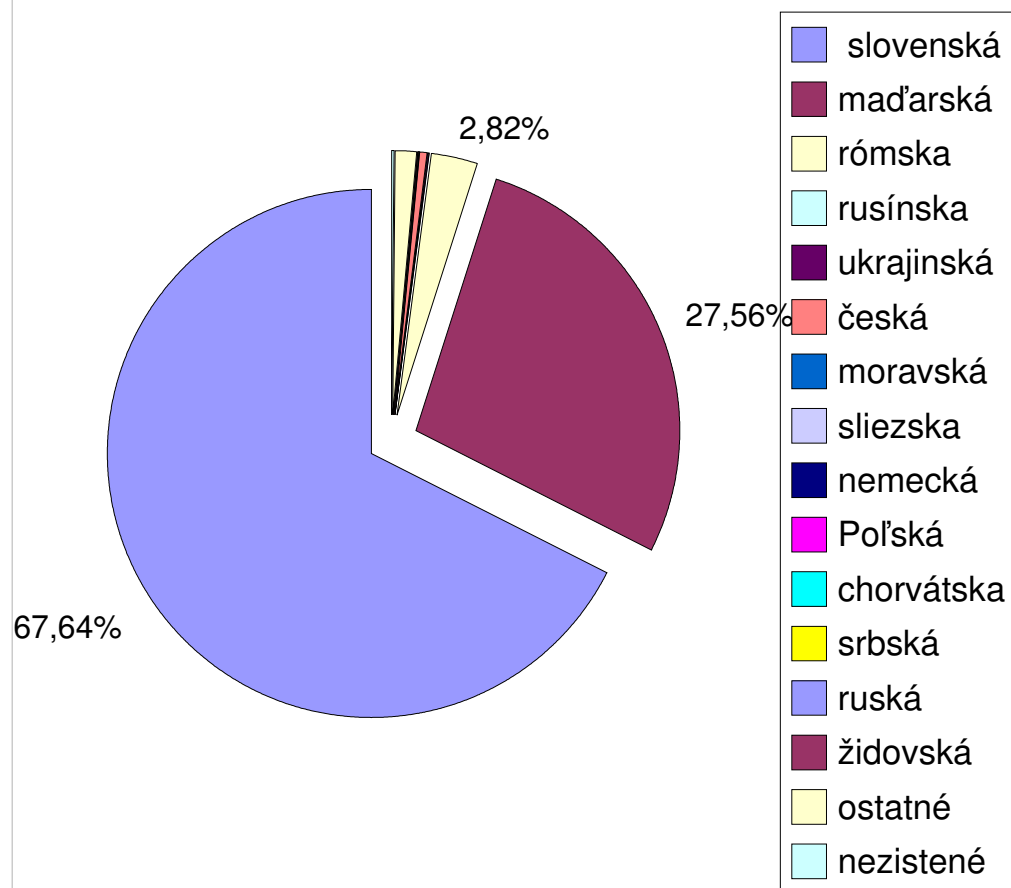
Národnostná štruktúra SR (SODB 2001)

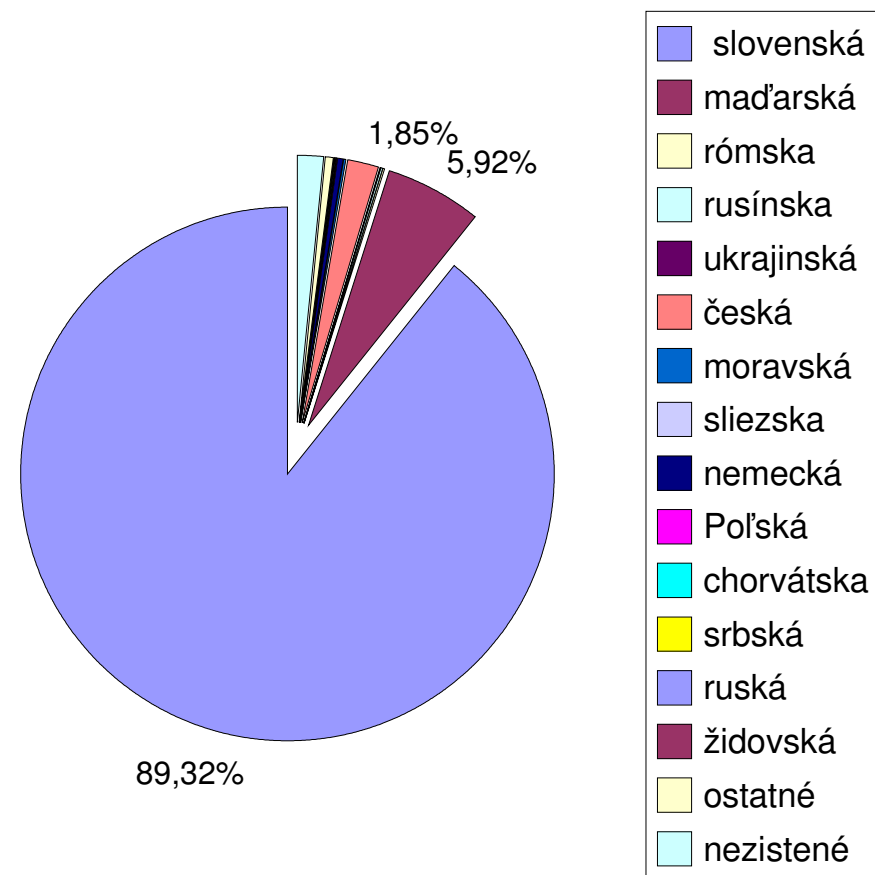
Národnostná štruktúra v BB kraji (SOBD01)

Národnostná štruktúra v okrese Lučenec (SODB01)

Národnostná štruktúra v okrese Bratislava II (SODB01)

Nezamestnanosť

Sprievodným znakom transformácie ekonomiky na Slovensku po r. 1990 bolo narastanie nezamestnanosti. Vývoj nezamestnanosti na Slovensku bol ovplyvnený nedostatočnou väzbou medzi školským systémom a trhom práce, nízkou mobilitou pracovnej sily, nevhodným pomerom medzi sociálnymi a pracovnými príjmami, nízkou tvorbou pracovných miest a nejasnými vlastníckymi vzťahmi najmä v bankrotujúcich podnikoch.

Tab.: Miera nezamestnanosti z disponibilného počtu evidovaných nezamestnaných v percentách

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
SR	19,2	17,9	18,6	17,4	15,6	13
Banskobystrický kraj	23,1	21,8	23,6	23,8	22,8	19,5
Okres Lučenec	26,8	26,7	27,8	28,2	25	22,4
Okres Bratislava II	5,7	4,8	3,8	3,6	3	2,9

Metodika:

Miera nezamestnanosti je vypočítaná ako podiel disponibilného evidovaného počtu nezamestnaných (nezamestnaní, ktorí sú schopní bezprostredne po predložení ponuky vhodného voľného miesta nastúpiť do zamestnania) k počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov za predchádzajúci rok.

- nezamestnanosť v Banskobystrickom kraji je relatívne vysoká. Ku koncu roku 2004 predstavovala miera nezamestnanosti z disponibilného počtu evidovaných nezamestnaných až 19,5% čo je vyššia miera ako celoslovenská miera (13%).
- význačná je veľká heterogénnosť daného ukazovateľa v jednotlivých regiónoch SR
- najnižšie hodnoty nezamestnanosti zaznamenávajú okresy západného Slovenska - Bratislavský kraj, konkrétne okres Bratislava II vykazoval v roku 2004 – 2,9 % mieru nezamestnanosti.
- najvyššie hodnoty zaznamenávajú okresy južného a východného Slovenska
- miera nezamestnanosti v roku 2004 v okrese Lučenec dosiahla hodnotu 22,4%, čo je vysoko nad krajským a celoslovenským priemerom. Hodnoty v rozmedzí 20-30% patria medzi najvyššie na celom Slovensku a odzrkadľujú viacero problémov v stave pracovného trhu, ale aj problém v reštrukturalizácii odvetvovej štruktúry.

Tab.: Dlhodobá nezamestnanosť (podiel z počtu evidovaných nezamestnaných), nad 12 mesiacov

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
SR	43,2	43,6	41,2	47,3	46,9	50,1
Banskobystrický kraj	49,9	44,3	41,9	51,6	52,4	56,4
Okres Lučenec	54,2	53,5	47,9	57,3	58,2	60,1
Okres Bratislava II	18,8	25,2	24	16,7	15	17,9

- nepriaznivým ukazovateľom okresu Lučenec je dlhodobá nezamestnanosť, počítaná ako podiel nezamestnaných nad 12 mesiacov z celkového počtu evidovaných nezamestnaných. Hodnota tohoto ukazovateľa je vysoko nad celoslovenskými hodnotami, dosiahla úroveň až 60,1 %. V porovnaní s okresom Bratislava II ide o hodnoty veľmi vysoké. Bratislava II vykazuje hodnoty dlhodobej nezamestnanosti len okolo 18%.

Zamestnanosť

- pre okres Bratislava II je charakteristický výrazne vyšší podiel regiónu na zamestnanosti Slovenskej republiky
- Lučenec sa podieľa na zamestnanosti Slovenska len na úrovni 1,1 %, čo môžeme klasifikovať ako nízky podiel oproti Bratislave II – 4,1 %
- na 100 obyvateľov pripadá v roku 2000 na SR 35,3 pracujúcich
- najvyššie hodnoty dosahuje okres Bratislava I 162 prac./ 100 obyv., Bratislava III, Bratislava II
- okresy Banskobystrického kraja vykazujú hodnoty od 26 po 31 pracujúcich na 100 obyvateľov
- najvyššiu intenzitu zamestnanosti z regiónu vykazuje okres Lučenec (29,42), najnižšiu okres Rimavská Sobota (25,66). V regióne je priemer 28 pracovníkov na 100 obyvateľov, v Banskobystrickom kraji 33,32, celoslovenský priemer je 35,30

Štruktúra zamestnanosti v primárnom, sekundárnom a terciárnom sektore

- v okrese Lučenec najväčší počet obyvateľov pracuje v terciárnom sektore (služby), podiel je tvorený 59,8 %, čo presahuje aj celoslovenský podiel
- druhým najzastúpenejším sektorom je sekundárny sektor (priemysel a stavebníctvo) podieľajúci sa 32 %
- najnižšie zastúpenie v okrese má primárny sektor (poľnohospodárstvo a lesníctvo), len 8,13 % .

Priemerná mzda v okrese Lučenec

- priemerná mesačná mzda zamestnancov v SR v r. 2003 bola 16 262 Sk, pričom najvyššie mesačné príjmy sú v okrese Bratislava II - 28 528 Sk
- najnižšie mesačné príjmy sú v okresoch južného a východného Slovenska
- priemerná mesačná mzda v Banskobystrickom kraji je 14 412 Sk
- všetky okresy Banskobystrického kraja majú nižší mesačný príjem ako je slovenský priemer
- priemerná mesačná mzda v okrese Lučenec dosahovala výrazne nižšiu hodnotu ako celoslovenský priemer, len 12 678 Sk.

Tab.: Priemerná mesačná mzda zamestnancov v regióne v podnikoch nad 20 zam. - priemysel [Sk].

	1999	2000	2001	2002	2003
SR	11353	12610	13598	15089	16262
Banskobystrický kraj	10537	11524	12697	13629	14412
Okres Lučenec	9285	9535	11155	11979	12678
Okres Bratislava II	17630	18927	19134	23942	28528

Silné stránky:

- dostatok voľných pracovných síl s priaznivým podielom ekonomicky aktívneho obyvateľstva
- výhodná poloha pre rozvoj sídelnej štruktúry zdôraznená križovaním sa sídelných rozvojových osí v Lučenci a v Rimavskej Sobote v smere sever - juh a východ - západ, ako aj výhodná poloha pre osídlenie v Ipeľskej kotline
- výhodná prihraničná poloha- susedstvo s Maďarskou republikou
- vhodné podmienky pre rozvoj tranzitného aj pobytového turizmu na celom území v letnej aj v zimnej sezóne
- výhodná poloha z hľadiska napojenia na medzinárodnú dopravnú sieť
- hustota regionálnej cestnej a železničnej siete (okrem okresu Veľký Krtíš)
- existujúca sieť inštitúcií tretieho sektora
- existencia niekoľkých tradičných výrobcov a priemyselných výrobkov konkurencieschopných na náročných trhoch najmä v zahraničí
- rozvinutý priemysel stavebných látok, magnezitový, sklársky a potravinársky priemysel a dlhoročná tradícia pri ich výrobe
- výstavnícke a kongresové centrum na prezentáciu aktivít na medzinárodnej úrovni v Lučenci

Záver

Slabé stránky

- nepriaznivá veková (nízky podiel predproduktívneho obyvateľstva), vzdelanostná a sociálna štruktúra obyvateľstva (vysoký podiel evidovaných nezamestnaných so základným a učňovským vzdelaním)
- dlhodobo vysoká miera nezamestnanosti oproti priemeru SR
- vysoký podiel rómskeho obyvateľstva
- nižšia sociálna a životná úroveň v regióne, vysoká nezamestnanosť
- migrácia mladých ľudí do ekonomicky vyspelejších regiónov
- menej rozvinutá a technicky zanedbaná cestná a železničná sieť
- nedostatočné nadregionálne prepojenie v dopravnej infraštruktúre
- nízka produktivita práce a konkurencieschopnosť podnikov, nízka výkonnosť priemyselných podnikov vyplývajúca zo zastaranosti technológií
- nedostatok domáceho kapitálu, nepripravenosť okresov na vytváranie podmienok pre vstup zahraničných investícií

Záver

Možný potenciál okresu Lučenec

- dostatok voľných pracovných síl (napr. aj kvalifikovaných v poľnohospodárstve, lesohospodárstve, hutníctve, remeselníctve a pod.)
- možnosti širokej cezhraničnej spolupráce v oblasti práce, kultúry, turistiky, spoločenských kontaktov a pod.
- rozvoj cezhraničnej spolupráce v rámci euroregiónov
- dobrá dopravná poloha všetkými smermi, voči vyšším sídelným a hospodárskym centráram
- možnosť vybudovania cestného prepojenie v smere západ východ na úrovni rýchlostnej komunikácie v relatívne výhodných územných podmienkach
- obnovenie tradičného cezhraničného prepojenia
- blízkosť hraníc, čo môže podporiť prílev kapitálu, technológií a využitie pracovnej sily, možnosť cezhraničnej spolupráce